

Motion till riksdagen

1989/90:A87

av Roland Sundgren m.fl. (s)

med anledning av prop. 1989/90:76

Regionalpolitik för 90-talet

Vi stöder propositionen i dess huvuddrag, men vill lyfta fram vissa åtgärder av betydelse för Västmanlands län. Flertalet av dessa är speciellt viktiga för att möta de problem som våra Bergslagskommuner står inför.

Skinnskatteberg, Fagersta, Norberg och Hallstahammar ligger i nuvarande stödområde 2. De har hårdhänt fått erfarit effekterna av de senaste årtiondenas strukturomvandling. Verksamheten i gruvorna, stålindustrin och skogsnäringen har krympt och sysselsättningen i annan verksamhet har inte ökat i motsvarande grad. Utan kommunernas egen expansion skulle problemen vara mycket stora. Kommunerna har förlorat invånare; i Fagersta och Hallstahammar uppgår minskningen till sammanlagt 2 788 personer under åttio-talet. Det är drygt 8 procent av befolkningen, vilket omräknat till Stockholms stad och län motsvarar cirka 120 000 personer.

Situationen i Bergslagen har nu stabiliserats, bl.a. tack vare det regionalpolitiska stödet, som tagits till vara av de berörda kommunerna. De arbetar i samverkan för att skapa goda levnadsförhållanden för sina invånare. De senaste årens goda konjunkturen har naturligtvis bidragit till ett något bättre läge, vilket verifierar att allmänt näringsfrämjande politik har stor betydelse även för regionalpolitiken.

Det finns dock orosmoln; strukturförändringar återstår och rykten har nått oss om en eventuell nedläggning av televerkets förråd i Fagersta.

Kommunikationer

I propositionen betonas starkt betydelsen av en bra infrastruktur. Det var den insikten som låg bakom statens satsning på upprustning av järnvägen Västerås–Fagersta–Ludvika, i ett tidigare Bergslagspaket. Nu pågår upprustningsarbetet, men kostnaderna är större än vad som ursprungligen förutsågs. Det är högst rimligt att ytterligare medel ställs till förfogande. Insatserna för Bergslagen måste fullföljas från statens sida enligt tidigare mål.

Bergslagspendeln får naturligtvis vidgade möjligheter som regionalpolitiskt instrument när även Mäljarbanan är förverkligad. För Västmanland är Mäljarbanan (Örebro–Västerås–Stockholm) en av de absolut mest centrala utvecklingsfrågorna i länet. Detta har vi socialdemokrater i Västmanland tidigare framfört i motion 1989/90:T236.

I samma motion underströk vi behovet av en fortsatt trafikering av järnvä-

gen mellan Örebro och Gävle (över Fagersta). "För inte minst näringslivet i regionen är det ytterst värdefullt att ett mera långsiktigt beslut fattas om att tågförbindelserna inte kommer att försämrats." Behovet av en upprustning av riksväg 68 genom Västmanland är mycket stort, och vägen har stor regionalpolitisk betydelse.

Mot. 1989/90
A87

Utbildning

"För att nå ut till de människor som behöver utbildning och till företag där en kompetenshöjning är nödvändig bör olika utbildningsformer ges en bred geografisk spridning" skriver statsrådet i propositionen. Det vill vi varmt understryka.

Gymnasieutbildningen är viktig för Bergslagskommunerna och det är bra att propositionen antyder flexibla regler för undervisningsgrupper och investeringar. Varken föräldrar eller ungdomar anser att omfattande resor är bra, utan kan då komma att välja alternativa bosättningsorter med bättre skolutbud.

1989 motionerade vi socialdemokrater från Västmanland om att få göra vårt län till ett försökslän på gymnasieskolans område (1988/89:Ub813). Genom en friare resurs- och timplaneanvändning samt genom samarbete med komvux och AMU ville vi bereda större möjlighet till utbildning.

God tillgång till högre utbildning är en annan faktor av infrastrukturell betydelse. Högskolan i Eskilstuna/Västerås tillhör de minsta i landet, men ska ändå betjäna två län med cirka 500 000 invånare. Propositionen nämner denna högskola som en av dem som skall få särskilda pengar för regionalpolitiskt anknuten forskning. Erfarenheterna från bland annat Linköping och Odeon i Lund visar vilken stor betydelse forskningen har för avknoppning och nystartande av företag i regionen. Fasta forskningsresurser knutna till högskolan Eskilstuna/Västerås skulle därför vara av stor betydelse.

Ekonomi

Kommunernas ekonomi är i dag ansträngd. Betydelsen av en hygglig ekonomi i kommunerna för att kunna ta tillvara ett aktivt regionalpolitiskt stöd ska här bara understrykas. Den kommande utredningen om kommunal skatteutjämning måste starkt beakta skatteutjämnings regionala effekter.

Energi

Tillgången på energi med konkurrenskraftiga priser är av avgörande betydelse för Bergslagens basindustri och andra i länet verksamma företag. Ökade energikostnader skulle innebära problem för Västmanland, och motverka de regionalpolitiska målen som slås fast i propositionen.

Stödjecpunkter

Utredningens förslag om särskilda stödåtgärder för ett antal utpekade s.k. mellanstäder återfinns inte i propositionen. Det tycker vi är bra. Utlokalisering av olika företag och verksamheter bör i första hand ske till de regionalpolitiska stödområdena.

Resonemanget får emellertid inte innebära att verksamheter eller företag kvarstannar, och expanderar, i ett överhettat Stockholmsområde enbart därför att – i det särskilda fallet – en realistisk omlokaliseringssort saknas. Sådana önskvärda lokaliseringar bör kunna stödjas, och det inre av Mälardalen är utan tvekan ett bra alternativ.

Vi understryker propositionens ord om att ”det är också angeläget att det inom länen kan ske en inomregional utjämning. De insatser som gjorts för att utveckla s.k. lokalkontor – kontor där olika servicefunktioner samordnas – är exempel på initiativ som bör drivas vidare”. Vi vill särskilt peka på de stora möjligheter som modern datateknikskapar för att bedriva arbetet oberoende av lokaliseringssort i förhållande till huvudkontor eller andra centrala funktioner. Därigenom torde ett kvalificerat handläggararbete kunna utföras även vid små kontor, som på så sätt kan leva vidare.

Riskkapitalbolag

Utan tvekan är det så att nystartade och expansiva företag ofta lider brist på riskvilligt kapital. Därför öppnar propositionens förslag om särskilda riskkapitalbolag nya och spännande möjligheter att stödja det lokala näringslivet.

I samband med planeringen av var dessa ska lokaliseras vill vi gärna framhålla att Fagersta i Västmanland är ett bra alternativ.

Geografisk indelning

Den i propositionen föreslagna geografiska indelningen i stödområden skiljer sig för Bergslagens del både från nu gällande och från den av utredningen förordade. Inom regionen har Bergslagskommunerna utvecklat ett bra samarbete till fromma för regional utveckling. Ett stort antal av dessa kommuner ställs nu utanför det permanenta stödområdet och några placeras där tillfälligt.

Helt utanför stödområdet blir Hallstahammars kommun, vilken drabbats mycket hårt av stålkrisen och därav förlorad sysselsättning. Dessvärre är det en missuppfattning att krisen skulle vara över i Hallstahammar. För närvarande arbetar 575 man korttidsvecka vid Bulten AB och ca 100 man vid Intra Gustavsbergs diskbänksfabrik i Mölnatorp i södra kommundelen. Det förstnämnda företaget hade vid 1970-talets början cirka 2 500 anställda, men har nu minskat till 880 man. Ytterligare varsel har lagts som innebär att ca 75 arbetstillfällen försvinner samtidigt som verktygsavdelningen, som idag sysselsätter totalt 88 personer, säljs ut. Det finns bedömare som befarar att det som nu sker är början på det definitiva slutet för företaget.

K-konsult har i en rapport från februari 1990 gjort en analys av de framtida utvecklingsmöjligheterna för näringslivet i Västmanland. Enligt denna tillhör företagen i Hallstahammar sektorer som är särskilt hotade av internationaliseringen, arbetskraftsutvecklingen och energiförsörjningen.

Mot denna bakgrund och med hänsyn till att regionalpolitik måste ses långsiktigt är det angeläget att Hallstahammars kommun placeras inom stödområde 2 för att kunna parera pågående och hotande kriser.

Hemställan

Mot. 1989/90

A87

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Bergslagspendelns färdigställande,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av fasta forskningsresurser till högskolan Eskilstuna/Västerås,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att placera Hallstahammars kommun i stödområde 2.

Stockholm den 26 mars 1990

Roland Sundgren (s)

Berit Oscarsson (s)

Göran Magnusson (s)